

การเรียนของนักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยเปิด

ไทเลอร์ (Taylor, 1993 : 25) ศึกษาพบว่า ความพึงพอใจและการสนับสนุนการเรียนของพ่อแม่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นีบูห์ (Niebuhr, 1995 : 22) ศึกษาพบว่า สิ่งแวดล้อมในครอบครัวมีอิทธิพลโดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.3.2 คุณภาพการสอนของอาจารย์

ธีรพงศ์ แก่นอินทร์ (2532 : 93) ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรบางตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าคุณภาพการสอนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

นุกูล ภูประเสริฐ (2534 : 87) ศึกษาพบว่า องค์ประกอบด้านครูผู้สอนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสามารถอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 1.77 ทั้งยังเป็นตัวพยากรณ์ในเชิงส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกด้วย

อุบลวรรณ บัวอ่อน (2537 : 105) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านครูด้านนักเรียน ด้านสภาพสิ่งแวดล้อมที่บ้าน และด้านสภาพสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ประสิทธิภาพในการสอน คุณภาพการสอนของครูมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จิราพร ชุนนะ (2540 : 58) ศึกษาพบว่า คุณภาพการสอนของครูมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ซัชชัย ศรียทอง (2541 : 57) ศึกษาพบว่า คุณภาพการสอนของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .5332

โดลานด์ (Doland, 1980 : 989-A) ศึกษาพบว่า คุณภาพการสอนมีอิทธิพลต่อการเรียนเป็นอันมากและยังอิทธิพลต่อคุณลักษณะด้านอารมณ์และจิตใจเช่นกัน

นิวแมน (Newman, 1980 : 3766-A) ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการสอนของครูกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นปีที่ 3 ในรัฐเท็กซัส พบว่า นักเรียนที่สอนโดยครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โซลติส (Soltis, 1987 : 4048-A) ศึกษาพบว่า องค์ประกอบทางด้านคุณภาพการสอนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คามิโล (Camilo, 1997 : 33) ศึกษาพบว่า พฤติกรรมด้านการสอนของครูไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.3.3 บรรยากาศในชั้นเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2524 : 26-27) ศึกษารูปแบบของผลการเรียนสรุปได้ว่า ตัวแปรบรรยากาศในชั้นเรียน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ บรรยากาศในชั้นเรียนด้านการมีส่วนร่วม ด้านการสนับสนุนจากครู และด้านการแข่งขันมีอิทธิพลต่อผลการเรียนแต่น้อยมากและไม่เป็นอิทธิพลในรูปแบบที่เป็นสาเหตุ กล่าวคือ ไม่มีด้านใดเลยที่มีอิทธิพลเฉพาะตัวถึงร้อยละ 3 อิทธิพลที่มีอยู่จึงเป็นอิทธิพลร่วมเป็นส่วนใหญ่

สุกรี เตชะเอนก (2532 : 170-171) ศึกษาสภาพการจัดกระบวนการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา เขตการศึกษา 1 ในด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่จะได้รับคำชมเชย เมื่อนักเรียนตอบคำถามหรือทำแบบฝึกหัดถูกต้อง ร้อยละ 76.92 แสดงความเป็นกันเองกับนักเรียน และร้อยละ 73.08 มีท่าทางยิ้มแย้มอารมณ์ดี สิ่งที่ควรปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การตกแต่งห้องเรียนด้วยผลงานนักเรียน และการจัดมุมคณิตศาสตร์ไว้ที่ส่วนใดส่วนหนึ่งของห้องเรียน ครูปฏิบัติเพียงร้อยละ 7.69 เท่านั้น

ชุมภูษ วงศ์ตัน (2534 : 50) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมการเรียนคณิตศาสตร์เขตการศึกษา 5 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และรู้สึกสบายใจเมื่อทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์เรียบร้อย

กานดา พงศ์ทิพย์พันธ์ (2541 : 61) ศึกษาพบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

วิลเลียมส์ (Williams, 1992 : 8) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของชั้นเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาโท พบว่า รูปแบบของชั้นเรียนที่แตกต่างกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่แตกต่างกัน

โจนาธาน (Jonathan, 1998 : 243) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพบรรยากาศในโรงเรียนกับความปรารถนาของนักเรียน พบว่า ระดับความปรารถนามีความสัมพันธ์กับบรรยากาศในโรงเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่มีความปรารถนาสูงต้องการบรรยากาศในโรงเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีความปรารถนาต่ำ

ไน ยิง วอง และ เดวิด วัตคินส์ (Ngai-Ying Wong and David Watkins, 1998 : 251-252) ศึกษาพบว่า ทักษะคิดต่อวิชาคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในห้องเรียนทั้ง 4 แบบ

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสภาพห้องเรียนแบบสนุกสนานมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์มากที่สุด

4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีช่วงเวลาต่างกัน

รัฐพันธ์ กาญจนรังสรรค์ (2522 : 41-66) ศึกษาตัวแปรที่ดีที่สุดที่ใช้พยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ของนิสิตพลศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนทดสอบสมรรถภาพ คะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัย และคะแนนบุคลิกภาพด้านความต้องการ 15 ด้านเป็นตัวพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า

- 1) ตัวแปรที่ดีที่สุดที่ใช้พยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในชั้นปีที่ 1 คือ คะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัย ในชั้นปีที่ 2 คือ บุคลิกภาพด้านความต้องการคบเพื่อนต่างเพศ และความต้องการมีอำนาจเหนือผู้อื่น และในชั้นปีที่ 1-3 คือ คะแนนสอบเข้ามหาวิทยาลัย และบุคลิกภาพด้านความต้องการก้าวร้าว
- 2) คะแนนทดสอบสมรรถภาพสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .622
- 3) คะแนนทดสอบสมรรถภาพร่วมกับคะแนนบุคลิกภาพสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .815

ประไพวรรณ ค่วนประดิษฐ์ (2522 : 116-118) ศึกษาตัวพยากรณ์ในการสอบคัดเลือกเข้าเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย วิทยาลัยเกอการุณย์ ปีการศึกษา 2520 และ 2521 โดยใช้แบบทดสอบคัดเลือก แบบทดสอบวัดความถนัดทางการเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวพยากรณ์ และใช้เกรดเฉลี่ยภาคเรียนที่ 1 เกรดเฉลี่ยสะสมปีที่ 1 เกรดเฉลี่ยสะสมหมวดการศึกษาทั่วไปปีที่ 1 เกรดเฉลี่ยสะสมหมวดการศึกษาวิชาชีพปีที่ 1 เกรดเฉลี่ยสะสมปีที่ 2 เกรดเฉลี่ยสะสมหมวดการศึกษาทั่วไปปีที่ 2 เกรดเฉลี่ยสะสมหมวดการศึกษาวิชาชีพปีที่ 2 และเกรดเฉลี่ยภาคปฏิบัติปีที่ 2 เป็นตัวเกณฑ์ ผลการศึกษาปรากฏว่า

1) ปีการศึกษา 2520

1.1) แบบทดสอบทั้งสามฉบับที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับเกณฑ์เกรดเฉลี่ยภาคเรียนที่ 1 เกรดเฉลี่ยสะสมปีที่ 1 เกรดเฉลี่ยสะสมหมวดการศึกษาทั่วไปปีที่ 1 เกรดเฉลี่ยสะสมปีที่ 2 และเกรดเฉลี่ยสะสมหมวดการศึกษาทั่วไปปีที่ 2 ได้แก่ แบบทดสอบวิชาวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง .1666-.2751

1.2) ตัวพยากรณ์ที่ดีของแบบทดสอบคัดเลือก คือ แบบทดสอบวิทยาศาสตร์

ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์

1.3) แบบทดสอบวัดความถนัดทางการเรียนที่ใช้เป็นแบบทดสอบคัดเลือกในชุดนี้พบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดี ได้แก่ แบบทดสอบคณิตศาสตร์

1.4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีของแบบทดสอบที่ใช้เป็นแบบทดสอบคัดเลือกในชุดนี้ ได้แก่ แบบทดสอบคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

2) ปีการศึกษา 2521

2.1) แบบทดสอบทั้งสามฉบับที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับเกณฑ์เกรดเฉลี่ยภาคเรียนที่ 1 เกรดเฉลี่ยสะสมปีที่ 1 เกรดเฉลี่ยสะสมหมวดการศึกษาทั่วไปปีที่ 1 และเกรดเฉลี่ยสะสมหมวดการศึกษาวชิราวุธปีที่ 1 ได้แก่ แบบทดสอบคณิตศาสตร์ อุปมาอุปไมย ความระมัดระวัง และวิทยาศาสตร์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง .1728-.3621

2.2) ตัวพยากรณ์ที่ดีของแบบทดสอบคัดเลือก คือ แบบทดสอบวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ความระมัดระวัง และภาษาไทย

2.3) แบบทดสอบวัดความถนัดทางการเรียนที่ใช้เป็นแบบทดสอบคัดเลือกในชุดนี้พบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดี ได้แก่ แบบทดสอบคณิตศาสตร์ ภาษาไทย และความระมัดระวัง

2.4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีของแบบทดสอบที่ใช้เป็นแบบทดสอบคัดเลือกในชุดนี้ ได้แก่ แบบทดสอบวิทยาศาสตร์

อรพินทร์ ชูชม และ อัจฉรา สุขารมณ (2531 : 80-81) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาตรี ปัญหาส่วนตัว ทักษะคิดและนิสัยในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตปริญญาโท โดยใช้นิสิตปริญญาโทชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2529 โดยแยกศึกษาตามช่วงเวลาเป็น 3 ลักษณะคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปริญญาโทภาคต้น ภาคปลาย และทั้งสองภาค ผลปรากฏว่า

1) ในกลุ่มที่สอบวิชาเอกเพียงฉบับเดียว

1.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญาตรี คะแนนสอบคัดเลือกวิชาเอก คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอังกฤษ การยอมรับในตัวครู และการหลีกเลี่ยงการผัดเวลา มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทในภาคต้น

1.2.) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญาตรี และการหลีกเลี่ยงการผัดเวลา มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทในภาคปลาย

1.3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญาตรี คะแนนสอบคัดเลือกวิชาเอกมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโททั้งสองภาค

1.4) คะแนนสอบคัดเลือกวิชาเอก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญาตรี และการหลีกเลี่ยงการผัดเวลาสามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโท ภาคต้น ได้ร้อยละ 14.50

1.5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญาตรีเพียงด้านเดียวที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทภาคปลายได้ร้อยละ 2.20

1.6) คะแนนสอบคัดเลือกวิชาเอก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับปริญญาตรี การหลีกเลี่ยงการผัดเวลา และวิธีการทำงานสามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโททั้งสองภาคได้ร้อยละ 35.10

2) ในกลุ่มที่สอบวิชาเอกสองฉบับ

2.1) คะแนนสอบคัดเลือกวิชาเอกฉบับที่ 1 คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาอังกฤษ ปัญหาด้านอาจารย์ และปัญหาด้านหลักสูตรมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทในภาคต้น

2.2.) คะแนนสอบคัดเลือกวิชาเอกฉบับที่ 1 คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาไทย และปัญหาด้านอาจารย์มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทในภาคปลาย

2.3) คะแนนสอบคัดเลือกวิชาเอกฉบับที่ 1 คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาไทย และปัญหาด้านอาจารย์มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโททั้งสองภาค

2.4) ปัญหาด้านอาจารย์ และคะแนนสอบคัดเลือกวิชาเอกฉบับที่ 1 สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทภาคต้น ได้ร้อยละ 25.90

2.5) คะแนนสอบคัดเลือกวิชาภาษาไทย ปัญหาด้านอาจารย์ และการหลีกเลี่ยงการผัดเวลา สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโทภาคปลายได้ร้อยละ 40.20

2.6) คะแนนสอบคัดเลือกวิชาเอกฉบับที่ 1 ปัญหาด้านอาจารย์ และรายได้สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาโททั้งสองภาคได้ร้อยละ 44.10

สุรทิน จันทรมะโน (2531 : 66-70) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวนับปีญญา ความถนัดทางการเรียน คะแนนสอบคัดเลือก นิสัยและทัศนคติในการเรียน และบุคลิกภาพกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพฯ ผลปรากฏว่า

1) นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 (เข้าศึกษาปี 2530) พบว่า ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปลายปีการศึกษา

2530 มี 20 ตัวแปร และกลุ่มตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด มี 7 ตัวแปร คือ วิชาภาษาอังกฤษ การยอมรับคุณค่าทางการศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การมีอำนาจเหนือผู้อื่น ความเข้าใจภาษา และการสร้างความประทับใจกับผู้อื่น โดยมีสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ร้อยละ 42.40 ($R^2=.4240$)

2) นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 (เข้าศึกษาปี 2529) พบว่า

2.1) ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปลายในชั้นปีที่ 1 (ปีการศึกษา 2529) ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มี 12 ตัวแปร และกลุ่มตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด มี 4 ตัวแปร คือ วิชาวิทยาศาสตร์ ความเข้าใจภาษา ความถนัดเชิงเหตุผลเชิงภาษา และคณิตศาสตร์ โดยมีสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ร้อยละ 28.40 ($R^2=.2840$)

2.2) ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปลายปีการศึกษา 2530 (สะสม 2 ปี) ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 มี 13 ตัวแปร และกลุ่มตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด มี 7 ตัวแปร คือ วิชาวิทยาศาสตร์ ความเข้าใจภาษา คณิตศาสตร์ วิธีการทำงาน ความถนัดเชิงเหตุผลเชิงภาษา การชอบสังคม และภาษาอังกฤษ โดยมีสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ร้อยละ 37.42 ($R^2=.3742$)

3) นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 (เข้าศึกษาปี 2528)

3.1) ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปลายในชั้นปีที่ 1 (ปีการศึกษา 2528) ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มี 10 ตัวแปร และกลุ่มตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด มี 3 ตัวแปร คือ วิชาวิทยาศาสตร์ วิธีการทำงาน และภาษาอังกฤษ โดยมีสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ร้อยละ 29.90 ($R^2=.2990$)

3.2) ตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปลายปีการศึกษา 2530 (สะสม 3 ปี) ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มี 17 ตัวแปร และกลุ่มตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด มี 4 ตัวแปร คือ วิชาวิทยาศาสตร์ วิธีการทำงาน ความเข้าใจภาษา และภาษาอังกฤษ โดยมีสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ร้อยละ 37.58 ($R^2=.3758$)

สแกนเนล (Scannell, 1972 : 130-133) ศึกษาการพยากรณ์ความสำเร็จทางการศึกษาในระดับวิทยาลัย จากผลการเรียนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ความสำเร็จทางการศึกษาในปีที่ 1 และความสำเร็จทางการศึกษาตลอด 4 ปี พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างคะแนนเฉลี่ยในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา กับคะแนนเฉลี่ยในปีแรกและตลอด 4 ปีมีค่าเท่ากับ 0.364 และ 0.534 ตามลำดับ

5. วิทยาลัยอิสลามศึกษา

วิทยาลัยอิสลามศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีฐานะเทียบเท่าคณะในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งมีประวัติความเป็นมาและการบริหารงานดังนี้

5.1 ประวัติความเป็นมาของวิทยาลัยอิสลามศึกษา

5.1.1 หลักการและเหตุผลในการจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษา

การจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา) นั้น เป็นการจัดตั้งตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ที่กำหนดว่า “ให้มีการจัดสอนวิชาศาสนาอิสลามในสถาบันการศึกษาของรัฐทุกระดับและจัดตั้งศูนย์การศึกษาศาสนาอิสลามที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาศาสนาอิสลามทุกระดับจนถึงขั้นอุดมศึกษา” และด้วยเหตุผลทางด้านภูมิศาสตร์และจิตวิทยาการเมือง ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ที่ได้กล่าวถึงสภาพทั่วไปของจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า “โครงสร้างทางสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะพิเศษ โดยเฉพาะในเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูลมีความแตกต่างไปจากภาคอื่น ประชากรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80) นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน ไม่นิยมพูดภาษาไทย และมีบางส่วนที่พูดภาษาไทยไม่ได้เลย ยกเว้นประชากรในจังหวัดสตูลที่พูดและใช้ภาษาไทยอย่างแพร่หลาย มีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมแตกต่างไปจากท้องถิ่นอื่น สภาพของสังคมดังกล่าวจึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและนำไปสู่ปัญหาด้านสังคมจิตวิทยา และปัญหาความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป. : 169)

อีกทั้งปัญหาที่มีอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนยุ่งยากมากกว่าภาคอื่น ๆ เนื่องจากมีปัจจัยเกี่ยวข้องที่แตกต่างกันหลายประการ และเป็นปัญหาที่สะสมเรื้อรังมานานไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม หรือสภาวะที่แตกต่างกันทางด้านความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน เพราะฉะนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างรีบด่วน

สำหรับการแก้ไขปัญหานั้น จะต้องกระทำพร้อมกันไปทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการการพัฒนาทางการศึกษา ที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นกุญแจสำคัญในการแก้ไขปัญหในระยะยาว ผลการพัฒนาที่ผ่านมาปรากฏว่า อัตราการไม่รู้หนังสือในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในอัตราก่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการไม่รู้หนังสือโดยเฉลี่ยของประเทศ เนื่องจากนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาของรัฐไม่สอดคล้องเหมาะสมกับ

สภาพท้องถิ่น และประชาชนส่วนใหญ่มักจะสนับสนุนส่งเสริมให้บุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทั้งนี้เพื่อจะได้เรียนรู้หลักการขั้นพื้นฐานของอิสลาม อันเป็นอุดมการณ์สูงสุดของมุสลิมทุกคน และเมื่อเรียนจบวิชาศาสนาชั้นสูงสุดจากโรงเรียนแล้ว นักเรียนส่วนใหญ่มีความมุ่งหวังที่จะศึกษาต่อวิชาศาสนาให้สูงขึ้น แต่เนื่องจากยังไม่มีสถาบันการศึกษาศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาที่สามารถรับนักศึกษาเหล่านี้เข้าศึกษาต่อได้ อีกทั้งความสามารถในด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังประสบปัญหาคุณภาพการศึกษา พื้นความรู้วิชาสามัญของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ หลักสูตรและเนื้อหาวิชาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับหลักสูตรการศึกษา และระเบียบการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาของรัฐยังไม่สอดคล้องต้องกัน ทำให้นักเรียนไม่สามารถสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในสถาบันระดับอุดมศึกษาของรัฐภายในประเทศได้ จึงก่อให้เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยส่วนรวม (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2529 : 250)

สถาบันอิสลามศึกษาเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอนวิชาศาสนาอิสลามและศิลปวิทยาการเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม เพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชนมุสลิมในการศึกษาศาสนาในระดับสูง โดยมีคุณภาพและมีมาตรฐานได้รับการรับรองคุณวุฒิ และเป็นการจูงใจให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษา เพื่อจะได้สนับสนุนบุตรหลานให้ศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่สูงขึ้น และที่สำคัญก็คือจะทำให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชน จะได้มีการตื่นตัวและพัฒนาตนเองให้ได้มาตรฐาน เพื่อผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพทำให้สามารถสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ นอกจากนี้ สถาบันอิสลามศึกษาจะอำนวยความสะดวกในการเป็นแหล่งของความรู้ทางศาสนา และภาษาอาหรับที่จะใช้ประโยชน์แก่ทางราชการในการติดต่อสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศมุสลิม โดยเฉพาะกลุ่มประเทศตะวันออกกลางได้เป็นอย่างดี ทั้งจะเป็นศูนย์กลางความรู้วิจัยเกี่ยวกับศาสนาอิสลามที่สอดคล้องและเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนต่อไปในอนาคต (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2529 : 251)

5.1.2 การดำเนินงานจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษา

การดำเนินงานจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษา เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาศาสนาอิสลามที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้มีการดำเนินการดังนี้ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2531 : 13-18)

ในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการจัดนิทรรศการทางวิชาการเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ อันเป็นการปูพื้นฐานทางความคิดริเริ่ม เพื่อการจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษาเป็นครั้งแรก

ในปี พ.ศ. 2517 นายเตาฟีก อูวายดา เลขาธิการสภาสูงสุดอิสลามแห่งกรุงโตโร ได้เดินทางมาเยือนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และได้รับทราบเกี่ยวกับกิจกรรมด้านอิสลามศึกษาของมหาวิทยาลัย ต่อมารัฐบาลอียิปต์ก็ได้มอบเงินจำนวน 400,000 บาท เพื่อ

ริเริ่มการดำเนินการด้านอิสลามและอาหรับศึกษา (Islamic and Arabic Studies Program) ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และได้เชิญผู้แทนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จำนวน 3 ท่าน คือ ดร.ชำนาญ ประทุมสินธุ์ นายหะสัน หมัดหมาน และนายอนันต์ โอภฤษ ไปดูงานด้านอิสลามศึกษาที่กรุงโคโร ประเทศสาธารณรัฐอาหรับอียิปต์ เป็นเวลา 10 วัน ระหว่างวันที่ 18-19 พฤศจิกายน 2517

ในปี พ.ศ. 2518 ราชอาณาจักรอูบาบีได้ให้ความช่วยเหลือโครงการศึกษาทางภาคใต้แก่ชาวไทยมุสลิมในวงเงิน 80 ล้านบาท และขอให้รัฐบาลไทยแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่พิจารณากำหนดแผนโครงการศึกษาและโครงการก่อสร้างอาคาร โดยเสนอให้องค์กรการประชุมอิสลามได้ทราบก่อน แต่เนื่องจากการขาดเอกภาพของหน่วยงานรองรับและเหตุขัดข้องบางประการ ความช่วยเหลือดังกล่าวจึงมีอันต้องงดไป

ในปี พ.ศ. 2519 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้แต่งตั้งคณะกรรมการร่างหลักสูตรวิชาการศึกษาอิสลาม (Islamic Studies) ขึ้นชุดหนึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ 10 คน และที่ปรึกษา 3 คน ทั้งจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีนายมะเนาะ ยูเด็น เป็นประธาน และนายกำพล สิริมุณีนิทร์ เป็นเลขานุการ และต่อมาได้แต่งตั้งที่ปรึกษาเพิ่มอีก 7 คน เพื่อพิจารณาร่างหลักสูตรวิชาการศึกษาอิสลามระดับปริญญาตรี โดยจะจัดตั้งภาควิชาการศึกษาอิสลามขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของประเทศและความต้องการของประชาชน แต่ในขณะนั้นมหาวิทยาลัยยังไม่มีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านบุคลากรจึงไม่สามารถจัดตั้งภาควิชาการศึกษาอิสลามได้

หลังจากนั้นคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้แต่งตั้งคณะทำงานร่างหลักสูตรวิชาการศึกษาอิสลามระดับปริญญาตรีชุดใหม่ ประกอบด้วย นายอนันต์ โอภฤษ นายแวอุเซ็ง มะแคเฮาะ และนายดลมนรรัตน์ บากา เมื่อคณะทำงานร่างหลักสูตรวิชาการศึกษาอิสลามเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงนำเสนอกรรมการร่างหลักสูตรทั้งหมดพิจารณา ซึ่งมีการจัดประชุมสัมมนาที่กรุงเทพฯ โดยมี ดร.อิมรอน มะลูลีม ตัวแทนจากสำนักจุฬาราชมนตรีเข้าร่วมพิจารณาด้วย ที่ประชุมมีมติเห็นด้วยกับหลักสูตรดังกล่าว แต่ให้เปลี่ยนชื่อหลักสูตรจาก “การศึกษาอิสลาม” เป็น “อิสลามศึกษา” โดยดำเนินการในรูปของแผนกวิชาอิสลามศึกษา ขึ้นกับหน่วยวิชาปรัชญาและวัฒนธรรม ซึ่งปัจจุบันได้เลื่อนฐานะเป็นภาควิชาปรัชญาและศาสนา สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ในปี พ.ศ. 2522 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้ส่งตัวแทนเข้าชี้แจงหลักสูตรอิสลามศึกษาที่ทบวงมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย นายปัญญา ชวนแหล นายมะเนาะ ยูเด็น และนายดลมนรรัตน์ บากา

ในปี พ.ศ. 2523 ทบวงมหาวิทยาลัยให้ความเห็นชอบในหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับปริญญาตรี เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2523

ในปี พ.ศ. 2524 มีการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกอิสลามศึกษา ในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการอิสลามศึกษา โดยมีนายกำพล สิริมนินทร์ เป็นประธาน และนายคณนรรัตน์ บากา เป็นเลขานุการ เพื่อทำหน้าที่บริหารงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้านอิสลามศึกษา การบริหารงบประมาณ และขออัตรากำลัง เป็นต้น ในขณะเดียวกันทางคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ได้รับรองคุณวุฒิผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (อิสลามศึกษา) ในเดือนเมษายน 2524

และมูลนิธิเอเชียได้ให้ทุนอุดหนุนไปปฏิบัติงานด้านอิสลามศึกษาที่ประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย ให้ทุนอบรมหลักสูตรนักวิจัยสังคมศาสตร์ ที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย และให้ทุนอุดหนุนเพื่อซื้อตำราที่เกี่ยวกับหลักสูตรอิสลามศึกษา ทั้งที่เป็นภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษามลายู และภาษาอาหรับ อีกทั้งได้ให้เงินอุดหนุนโครงการวิชาอิสลามศึกษาเป็นเงินจำนวน 3,455,729 บาท

ในปี พ.ศ. 2525 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษา เพื่อทำหน้าที่ศึกษาความเป็นไปได้ และวางแผนจัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษา เสนอต่อมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อบรรจุในแผนพัฒนามหาวิทยาลัย ระยะที่ 6

ในปี พ.ศ. 2526 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้แต่งตั้งกรรมการโครงการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษาเพิ่มเติม และแต่งตั้งคณะกรรมการร่างโครงการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษา เพื่อทำหน้าที่ศึกษาความเป็นไปได้ และวางแผนจัดทำโครงการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษาให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุผลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้จัดการประชุมสัมมนา ในระหว่างวันที่ 27-29 พฤษภาคม 2526 เพื่อระดมความคิดเห็นมากำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์อิสลามศึกษา โดยมีเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติบรรยายพิเศษเรื่อง อิสลามศึกษากับความมั่นคงแห่งชาติ และมีผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาชี้แจงนโยบายการจัดตั้งศูนย์กลางการศึกษาอิสลาม ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ตลอดจนผู้แทนส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถสรุปเป้าหมายที่สำคัญของศูนย์อิสลาม ได้ดังนี้

- 1) ศูนย์อิสลามศึกษาจักดำเนินการ โดยยึดเอาอิสลามเป็นบรรทัดฐาน เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น และของสังคมมุสลิมโดยส่วนรวม
- 2) ศูนย์อิสลามศึกษาจัดตั้งเพื่อให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์สามารถมีความสัมพันธ์ติดต่อกับต่างประเทศได้ โดยเฉพาะประเทศมุสลิม ทั้งนี้เพื่อความร่วมมือทางด้านวิชาการศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อความเข้าใจอันดีต่อกันและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล
- 3) ศูนย์อิสลามศึกษาจัดตั้งขึ้นเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงทางการเมืองเศรษฐกิจ และสังคมตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในปี พ.ศ. 2527 สภามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีมติเกี่ยวกับการแบ่งส่วนราชการของศูนย์อิสลามศึกษา ซึ่งมีความเห็นว่าควรจัดศูนย์อิสลามศึกษาในรูปของสถาบันอิสลามศึกษา เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2527 ต่อมามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เสนอขอจัดตั้งสถาบันอิสลามศึกษา ที่วิทยาเขตปัตตานี เพื่อทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตสาขาวิชาอิสลามศึกษา และเป็นศูนย์กลางการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับสังคมและศาสนาอิสลามไปยังทบวงมหาวิทยาลัย ในวันที่ 24 สิงหาคม 2527

ทบวงมหาวิทยาลัยเห็นชอบในการจัดตั้งสถาบันอิสลามศึกษา เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2527 แต่ทั้งนี้ได้ขอให้ทางมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ทบทวนฐานะของหน่วยงานอีกครั้ง ตามหลักการที่ว่า “ถ้าจะจัดตั้งเป็นสถาบันควรเน้นทางด้านการศึกษา ส่วนการสอนควรเป็นหน้าที่ของคณะวิชา สถาบันอาจร่วมรับผิดชอบในการสอน แต่คณะเป็นผู้ให้ปริญญาบัตร แต่ถ้าต้องการให้เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการสอนและการวิจัย ก็น่าจะจัดตั้งเป็นวิทยาลัย เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์” (สำนักงานปลัดทบวง, 2527 : 1)

และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้ยืนยันฐานะของหน่วยงานเห็นควรให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย คือ “วิทยาลัยอิสลามศึกษา” (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สำนักงานอธิการบดี, 2528 : 1)

ในปี พ.ศ. 2528 รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยได้อนุมัติการจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษา เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2528 และขอให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จัดทำร่างพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษา เพื่อจะได้ดำเนินการต่อไป (สำนักงานปลัดทบวง, 2528 ก : 1)

คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดินได้พิจารณาร่างพระราชกฤษฎีกา แล้วเห็นด้วยในหลักการที่จะให้มีการจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2528 เพื่อจะได้เป็นสื่อกลางการศึกษาศาสนาอิสลาม และการบริการชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่เนื่องจากในช่วงดังกล่าว

รัฐบาลกำลังประสบปัญหาด้านการเงิน จึงเห็นควรดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ระยะแรกควรดำเนินการในรูปของภาควิชาอิสลามศึกษา สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ระยะที่สองหากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ยังต้องการที่จะยกฐานะให้สูงขึ้นเทียบเท่าคณะ ก็ให้ดำเนินการในรูปของโครงการเป็นการภายในก่อน และในระยะที่สาม เมื่อเห็นว่ามีความเหมาะสมและมีความพร้อมทั้งในด้านอัตราค่าตั้งและงบประมาณ จึงค่อยเสนอขอให้จัดตั้งเป็นการถาวรต่อไป

(สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน, 2528 : 1-2)

และต่อมาทางทบวงมหาวิทยาลัยได้แจ้งความเห็นดังกล่าวให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์พิจารณาเสนอความเห็น (สำนักงานปลัดทบวง, 2528 ข. : 1)

ในปี พ.ศ. 2529 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ขอขึ้นย่นการจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษา โดยได้ชี้แจงหลักการและเหตุผล ตลอดจนรายละเอียดเพิ่มเติมให้ทบวงมหาวิทยาลัยทราบตามขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2529 : 113)

“มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ขอขึ้นย่นว่าในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (2530-2534) ถ้าหากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ มหาวิทยาลัยฯ จะไม่ขอตั้งงบประมาณค่าก่อสร้างอาคาร และจะให้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด กล่าวคืออาคารเรียนรวมของวิทยาเขตปัตตานีจะก่อสร้างแล้วเสร็จในปีงบประมาณ 2529 (เดือนมิถุนายน 2529) ทำให้อาคารเรียนเดิมของวิทยาเขตปัตตานีว่างลง ซึ่งสามารถใช้เป็นที่ทำการของวิทยาลัยอิสลามศึกษาได้ และถ้าหากมีความจำเป็นที่จะต้องขอตั้งงบประมาณค่าก่อสร้างในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (2535-2539) มหาวิทยาลัยฯ จะของบประมาณค่าก่อสร้างอาคารเท่าที่จำเป็น โดยจะไม่ให้เป็นภาระแก่รัฐบาลแต่ประการใด นอกจากนี้สถานภาพปัจจุบันของโครงการจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษาได้ดำเนินการมาถึงระยะที่ 3 แล้ว ดังจะเห็นได้จากการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี ปัจจุบันดำเนินการโดยแผนกวิชาอิสลามศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งพร้อมที่จะยกฐานะเป็นภาควิชาอิสลามศึกษามาสังกัดวิทยาลัยอิสลามศึกษา อีกทั้งมหาวิทยาลัยได้ดำเนินโครงการจัดตั้งวิทยาลัยอิสลามศึกษาในรูปของโครงการเป็นการภายใน ตั้งแต่ปี 2526 เพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้งบประมาณเงินรายได้ของวิทยาเขต”

ในปี พ.ศ. 2531 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการ เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2531 ให้ทบวงมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) พัฒนาองค์กรเกี่ยวกับการศึกษาอิสลามที่ดำเนินอยู่ เป็นวิทยาลัยอิสลามศึกษามีฐานะเทียบเท่าคณะวิชา (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2531 : 1)

ในปี พ.ศ. 2532 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง “วิทยาลัยอิสลามศึกษา” เป็นส่วนราชการในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2532 และประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 106 ตอนที่ 236 ลงวันที่ 31 ธันวาคม 2532 ให้

วิทยาลัยอิสลามศึกษาเป็นส่วนราชการในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และตั้งแต่นั้นมาวิทยาลัยอิสลามศึกษามีฐานะเทียบเท่าคณะ คณะหนึ่งในในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

5.2 สภาพปัจจุบันและการบริหารงานของวิทยาลัยอิสลามศึกษา

5.2.1 วัตถุประสงค์ นโยบายและมาตรการ

เพื่อให้การบริหารงานของวิทยาลัยอิสลามศึกษาสนองตอบปรัชญาของวิทยาลัยอิสลามศึกษาในการดำเนินงาน โดยยึดหลักการอิสลามเป็นบรรทัดฐานในการสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นและสังคมมุสลิมโดยส่วนรวม และเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย จึงกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและมาตรการในการปฏิบัติงานดังนี้

2.1.1 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ในการบริหารงานของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มีดังนี้ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2531 : 1-2)

1) วัตถุประสงค์หลัก

- 1.1) เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงของชาติ
- 1.2) เพื่อความกลมเกลียวและบูรณาการแห่งชาติของประเทศ
- 1.3) เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีและความร่วมมือระหว่างชุมชนและสังคมมุสลิมกับกลุ่มวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของสังคม
- 1.4) เพื่อเป็นศูนย์กลางการศึกษาศาสนาอิสลาม
- 1.5) เพื่อพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ด้วยคุณธรรม จริยธรรม ให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าแก่นุคคลและสังคม
- 1.6) เพื่อนำอิสลามเป็นแนวทางและบรรทัดฐานในการดำเนินงานของวิทยาลัยอิสลามศึกษา

2) วัตถุประสงค์เฉพาะ

- 2.1) เพื่อเป็นศูนย์กลางการค้นคว้า และวิจัยทางด้านวิชาการที่เกี่ยวกับสังคมและศาสนาอิสลาม
- 2.2) เพื่อบริการวิชาการด้านศาสนาอิสลามแก่ชุมชน
- 2.3) เพื่อเป็นแหล่งของความรู้ทางศาสนาอิสลามและภาษาอาหรับแก่ภาครัฐบาลและเอกชนในการติดต่อสัมพันธ์กับประเทศมุสลิม
- 2.4) เพื่อเป็นหน่วยประสานความร่วมมือด้านวิชาการทางศาสนา วัฒนธรรม

และอื่น ๆ ระหว่างมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์กับองค์กรในภาครัฐบาลและเอกชนทั้งภายในและต่างประเทศ

2.5) เพื่อผลิตกำลังคนให้มีความรู้ทางอิสลามศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของประเทศ

2.6) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถในสาขาอิสลามศึกษา

2.1.2 นโยบายและมาตรการ

นโยบายและมาตรการในการบริหารงานของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มีดังนี้
(มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2531 : 3-5)

1) นโยบายทางด้านการบริหารให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาและเสริมสร้างความสามัคคีภายในสังคม โดยมีมาตรการดังนี้

1.1) บริหารราชการตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2522 และข้อบังคับว่าด้วยการจัดระบบบริหารงานในวิทยาลัยอิสลามศึกษา พ.ศ. 2533

1.2) ร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่มีภารกิจคล้ายคลึงกัน เพื่อใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

1.3) ร่วมดำเนินการกับบุคคลหรือหน่วยงานอื่นที่มีนโยบายสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และก่อให้เกิดประโยชน์แก่วิทยาลัยอิสลามศึกษา

1.4) บริหารงานในรูปของคณะกรรมการและความมีอิสระ

2) นโยบายด้านการจัดการศึกษา เพื่อให้ผลิตบัณฑิตของวิทยาลัยอิสลามศึกษาเป็นไปตามนโยบายของมหาวิทยาลัย สนองความต้องการของชุมชน ทั้งให้ตั้งอยู่ในกฎเกณฑ์มาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ ขณะเดียวกันก็รักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและการอุดมศึกษาไทย โดยมีมาตรการดังนี้

2.1) กระจายโอกาสทางด้านการศึกษาสาขาอิสลามศึกษาแก่สังคมให้มากที่สุด

2.2) เปิดโอกาสให้นักเรียนจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเข้าศึกษาในวิทยาลัยอิสลามศึกษามากยิ่งขึ้น

2.3) พัฒนาบุคลากรของวิทยาลัยอิสลามศึกษา โดยส่งเสริมให้มีโอกาสศึกษาต่อฝึกอบรมดูงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในระดับที่สูงขึ้น

2.4) ร่วมมือและแลกเปลี่ยนคณาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญกับมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาชั้นสูงทั้งในและต่างประเทศ

2.5) สนับสนุนและส่งเสริมให้คณาจารย์ผลิตผลงานทางวิชาการอิสลามศึกษา ตลอดจนการค้นคว้าวิจัย เพื่อยกระดับมาตรฐานทางวิชาการอิสลามศึกษาในประเทศไทย

3) นโยบายด้านการวิจัยสาขาอิสลามศึกษา เพื่อให้เป็นเลิศและสามารถนำผลการวิจัยมาแก้ปัญหาหรือพัฒนาสังคมมุสลิมในประเทศได้ โดยมีมาตรการดังนี้

3.1) ส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถของนักวิจัย พร้อมทั้งเพิ่มจำนวนนักวิจัย

3.2) จัดหาแหล่งทุนสนับสนุนงานวิจัยของคณาจารย์และนักวิจัยจากภาครัฐ

และเอกชน

3.3) ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัยเพื่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาสังคม

3.4) จัดการประชุมทางวิชาการเพื่อเสนอผลงานวิจัยทั้งระดับชาติและนานาชาติ

3.5) ส่งเสริมให้มีการร่วมมือทำวิจัยกับสถาบันอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

3.6) ทำการศึกษาค้นคว้าและวิจัย เพื่อหารูปแบบการพัฒนาที่เป็นยอมรับของชุมชนริเริ่ม ปรับปรุงถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี พร้อมทั้งเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อนำไปใช้

4) นโยบายด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน เพื่อการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมแก่สังคม เสริมสร้างความเข้าใจ และการพัฒนาสังคมอย่างสมดุล โดยมีมาตรการดังนี้

4.1) ร่วมมือกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดโครงการต่าง ๆ ที่จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและแก้ปัญหาทางสังคมของชุมชนทั้งในด้านการศึกษา การสาธารณสุข อาชีพ และอื่น ๆ

4.2) จัดการประชุมอบรมสัมมนาในสาขาที่เกี่ยวข้อง

4.3) บริการข่าวสาร สารสนเทศ และข้อมูลเกี่ยวกับอิสลามแก่สังคม

5) นโยบายด้านศิลปวัฒนธรรมในการทะนุบำรุง และถ่ายทอดคุณค่าทางศิลปะ และวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับหลักการอิสลามทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ โดยมีมาตรการ คือ ส่งเสริมให้มีการศึกษา และดำเนินการเผยแพร่อนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับหลักการอิสลามทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

6) นโยบายด้านกิจการนักศึกษา เพื่อให้ให้นักศึกษามีความพร้อมในด้านความรู้ ความสามารถพัฒนาบุคลิกภาพ จริยธรรมและคุณธรรม โดยมีมาตรการดังนี้

6.1) จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างนักศึกษา กับบุคลากรของวิทยาลัยอิสลามศึกษา

6.2) สนับสนุนการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมของนักศึกษาทั้งในระดับกลุ่มนักศึกษาทั้งในระดับกลุ่มนักศึกษาวิชาเอก สโมสรนักศึกษา ชมรม และองค์การนักศึกษาที่อยู่ภายใต้แผนนโยบายด้านกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ขึ้นตอนและวิธีการของมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

6.3) จัดให้มีองค์การ และกลไกการบริหารงานกิจการนักศึกษาในระดับวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพ

6.4) จัดหาแหล่งทุน หรือทุนทำงาน เพื่อช่วยเหลือนักศึกษา

6.5) ร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่มีภารกิจคล้ายคลึงกัน เพื่อใช้ทรัพยากรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หรือบรรลุปเป้าหมายร่วมกัน

5.2.2 การจัดรูปองค์กรการบริหารงานของวิทยาลัยอิสลามศึกษา

การจัดรูปองค์กรการบริหารงานของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มีการแบ่งองค์กรการบริหารออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

2.2.1 การบริหารงานของคณะกรรมการต่าง ๆ

คณะกรรมการบริหารงานในวิทยาลัยอิสลามศึกษา ประกอบด้วยคณะกรรมการต่าง ๆ จำนวน 3 คณะ คือ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2534 : 6)

1) คณะกรรมการวิทยาลัย ทำหน้าที่ กำหนดนโยบาย พิจารณาแผนงาน ตลอดจนให้คำปรึกษาเสนอแนะวิทยาลัยทั้งในด้านการจัดการศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม การทำนุบำรุง และการถ่ายทอดคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งวิทยาลัย

2) คณะกรรมการประจำวิทยาลัย ทำหน้าที่ บริหารและวางแผนงานของวิทยาลัยให้สอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งวิทยาลัย ตลอดจนพิจารณาหลักสูตร จัดทำงบประมาณ ควบคุมมาตรฐานการศึกษา และให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการ

3) คณะกรรมการส่งเสริมกิจการวิทยาลัย ทำหน้าที่ ให้คำปรึกษา แนะนำกรรมการวิทยาลัย กรรมการประจำวิทยาลัย และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินกิจการของวิทยาลัย

2.2.2 การบริหารงานของสำนักงานและภาควิชา

การบริหารงานของสำนักงานและภาควิชาในวิทยาลัยอิสลามศึกษา มีทั้งหมด 2 สำนักงาน และ 1 ภาควิชา คือ

1) สำนักงานเลขานุการ เป็นหน่วยบริหารงานกลาง ทำหน้าที่ในการประสานให้การดำเนินงานของวิทยาลัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีเลขานุการเป็นผู้รับผิดชอบ ควบคุมดูแลประสานงาน และรับผิดชอบงานที่หัวหน้างานฝ่ายต่าง ๆ รับผิดชอบ ซึ่งประกอบด้วยหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2534 : 14)

1.1) ฝ่ายงานบริหารและธุรการ มีหน้าที่รับผิดชอบหน่วยสารบรรณ หน่วยการเจ้าหน้าที่ และอาคารสถานที่และยานพาหนะ

1.2) ฝ่ายงานคลังและพัสดุ มีหน้าที่รับผิดชอบหน่วยคลัง และหน่วยพัสดุ

1.3) ฝ่ายงานบริการการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบงานทะเบียนและประมวลผล การศึกษา หน่วยการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน หน่วยกิจกรรมนักศึกษา หน่วยส่งเสริม การพัฒนาทางวิชาการ หน่วยวิจัย และหน่วยวิเทศสัมพันธ์

1.4) ฝ่ายงานนโยบายและแผน มีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและจัดทำ คำของงบประมาณแผ่นดินและเงินรายได้ของวิทยาลัยอิสลามศึกษา

2) สำนักงานวิชาการและบริการชุมชน ซึ่งมีหัวหน้าสำนักงานวิชาการและบริการชุมชน เป็นผู้รับผิดชอบ ควบคุมหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2534 : 45)

2.1) หน่วยงานธุรการ มีหน้าที่เกี่ยวกับรับส่งเอกสาร จัดระบบหมวดหมู่ เสนอหนังสือจัดเก็บ และงานการเงินและพัสดุ

2.2) หน่วยวิชาการ มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารวิชาการ วิจัย ผลิตเอกสารตำรา ห้องสมุดสารสนเทศ และศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์อิสลาม

2.3) หน่วยบริการชุมชน มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องเกี่ยวกับการจัดอบรมสัมมนา ส่งเสริมและพัฒนา เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ งานโครงการบริการวิชาการเรื่องพัฒนาชุมชน งาน โครงการความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก และงานบัณฑิตอาสา

3) ภาควิชาอิสลามศึกษา มีหัวหน้าภาควิชาเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงานของหัวหน้า แผนกวิชาต่าง ๆ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2534 : 24)

3.1) แผนกวิชาอิสลามศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนในสาขาวิชาเอกอิสลามศึกษา และ 2 วิชาโท คือ สาขาวิชาโทอิสลามศึกษา และสาขาวิชา โทตะวันออกกลางศึกษา

3.2) แผนกวิชาครุศาสตรอิสลาม มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการจัดการเรียน การสอนในสาขาวิชาครุศาสตรอิสลาม

3.3) แผนกวิชากฎหมายอิสลาม มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการจัดการเรียน การสอนในสาขาวิชากฎหมายอิสลาม

5.2.3 การจัดการศึกษา

ปัจจุบันวิทยาลัยอิสลามศึกษาเปิดทำการสอนระดับปริญญาตรี 3 หลักสูตร และระดับ ปริญญาโท 3 หลักสูตร แต่เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เกี่ยวข้องกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ฉะนั้นผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงเฉพาะหลักสูตรในระดับปริญญาตรีเท่านั้น คือ

1) หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา

หลักสูตรสาขาวิชาอิสลามศึกษาที่ใช้ในปัจจุบัน เป็นหลักสูตรที่โอนมาจากคณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งได้รับอนุมัติจากทบวงมหาวิทยาลัยเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2523

และคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) รับรองคุณวุฒิเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2524 หลักสูตรดังกล่าวได้เปิดทำการสอนและผลิตบัณฑิตมาแล้ว 10 ปี (ตั้งแต่ พ.ศ. 2524-2534) (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2534 : 33) ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 วิทยาลัยทำการปรับปรุงหลักสูตรอิสลาม โดยมีโครงสร้างหลักสูตรดังนี้ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, มปป. ก. : 10-11)

1.1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	จำนวนไม่น้อยกว่า	34 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาภาษา	จำนวน	12 หน่วยกิต
กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	จำนวน	5 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	จำนวน	4 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตฯ	จำนวน	6 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาทักษะการเรียนรู้	จำนวน	5 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาพลศึกษา	จำนวน	2 หน่วยกิต
1.2) หมวดวิชาเฉพาะ	จำนวนไม่น้อยกว่า	96 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาแกน	จำนวน	31 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาเอก	จำนวน	50-60 หน่วยกิต
- วิชาเอกบังคับ	จำนวน	30 หน่วยกิต
- วิชาเอกเลือก	จำนวน	20-32 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาโท	จำนวน	15-27 หน่วยกิต
1.3) หมวดวิชาเลือกเสรี	จำนวนไม่น้อยกว่า	3 หน่วยกิต
	รวมทั้งหมดไม่น้อยกว่า	145 หน่วยกิต

2) หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตรอิสลาม

เนื่องด้วยบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วส่วนใหญ่ได้ไปประกอบอาชีพเป็นครูอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นเขตพื้นที่พิเศษที่รัฐบาลมีนโยบายให้เปิดสอนอิสลามศึกษาทุกระดับชั้น กอปรกับในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้โรงเรียนประถมศึกษาที่มีนักเรียนไทยมุสลิม 50 % ขึ้นไปทำการสอนวิชาอิสลามศึกษา (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2534 : 33) วิทยาลัยจึงได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรครุศาสตรอิสลามในปี พ.ศ. 2534 และได้รับอนุมัติจากทบวงมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2538 และเปิดทำการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2537 เป็นต้นมา โดยมีโครงสร้างหลักสูตรดังนี้ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, มปป. ข. : 10-11)

1.1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	จำนวนไม่น้อยกว่า	34 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาภาษา	จำนวน	12 หน่วยกิต
กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	จำนวนไม่น้อยกว่า	5 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	จำนวนไม่น้อยกว่า	4 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาวิทย์ฯและคณิตฯ	จำนวน	6 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาทักษะการเรียนรู้	จำนวน	5 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาพลศึกษา	จำนวน	2 หน่วยกิต
1.2) หมวดวิชาเฉพาะ	จำนวนไม่น้อยกว่า	107 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาแกน	จำนวน	31 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาชีพการศึกษา	จำนวน	32 หน่วยกิต
วิชาเอกบังคับ	จำนวนไม่น้อยกว่า	44 หน่วยกิต
วิชาเอกเลือก	จำนวนไม่น้อยกว่า	15 หน่วยกิต
1.3) หมวดวิชาเลือกเสรี	จำนวนไม่น้อยกว่า	3 หน่วยกิต
	รวมทั้งหมดไม่น้อยกว่า	144 หน่วยกิต

3) หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายอิสลาม

การเปิดหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายอิสลาม มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิตให้ออกไปเป็นนักกฎหมายอิสลามที่มีความรู้ความสามารถทั้งทางภาคทฤษฎีและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมตามมาตรฐานสากล รวมทั้งสามารถในการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างกฎหมายอิสลามกับกฎหมายทั่วไป สนองต่อตอบต่อการกิจของวิทยาลัยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาค้นคว้า วิจัย และบริการวิชาการด้านอิสลาม และหลักสูตรดังกล่าวได้รับอนุมัติจากทบวงมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2539 และเปิดทำการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 เป็นต้นมา โดยมีโครงสร้างหลักสูตรดังนี้ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, มปป. ค. :10-11)

1.1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	จำนวนไม่น้อยกว่า	34 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาภาษา	จำนวน	12 หน่วยกิต
กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	จำนวน	5 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	จำนวน	4 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาวิทย์ฯและคณิตฯ	จำนวน	6 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาทักษะการเรียนรู้	จำนวน	5 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาพลศึกษา	จำนวน	2 หน่วยกิต

1.2) หมวดวิชาเฉพาะ	จำนวนไม่น้อยกว่า	101 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาแกน	จำนวน	31 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาเอก	จำนวน	70 หน่วยกิต
- วิชาเอกบังคับ	จำนวน	60 หน่วยกิต
- วิชาเอกเลือก	จำนวน	10 หน่วยกิต
1.3) หมวดวิชาเลือกเสรี	จำนวนไม่น้อยกว่า	10 หน่วยกิต
	รวมทั้งหมดไม่น้อยกว่า	145 หน่วยกิต

และสำหรับแผนกำหนดการเรียนของนักศึกษาเอกอิสลามศึกษา และเอกครุศาสตร์
อิสลามใน 3 ภาคการศึกษาแรก มีดังนี้ คือ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2539 : 185-189)

1) แผนกำหนดการเรียนของนักศึกษาเอกอิสลามศึกษา

1.1) ภาคการศึกษาแรก ในชั้นปีที่ 1

411-101	ลักษณะสำคัญของการใช้ภาษาไทย	(2)
411-102	การใช้ภาษาไทย	(2)
417-101	ภาษาอังกฤษ 1	(3)
421-101	การใช้ห้องสมุดและทักษะการเรียน	(3)
425-101	อารยธรรม	(3)
426-101	สังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม	(2)
427-101	สังคมกับเศรษฐกิจ	(2)
429-102	กฎหมายการเมืองและการปกครอง	(2)
761-101	อิสลามเบื้องต้น	(3)
761-102	ชีวประวัติศาสดา	(3)

1.2) ภาคเรียนที่สอง ในชั้นปีที่ 1

268-101	จิตวิทยาทั่วไป	(3)
281-101	พลศึกษาทั่วไป	(2)
411-108	พัฒนาการเขียน	(2)
411-202	ศิลปะและวัฒนธรรมไทย	(3)
417-102	ภาษาอังกฤษ 2	(3)
761-103	จริยธรรมอิสลาม	(2)
761-104	ฟิกฮ์เบื้องต้น	(3)
761-201	ภาษาอัลกุรอาน 1	(2)

- 761-213 อีสตามและมนุษยสัมพันธ์ (3)
- 1.3) ภาคเรียนที่หนึ่ง ในชั้นปีที่ 2
- 437-101 ปรัชญาเบื้องต้น (3)
- 721-110 คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน (3)
- 761-202 ภาษาอัลกุรอาน 2 (2)
- 761-205 อัลกุรอานเบื้องต้น (2)
- 761-206 หะดีษเบื้องต้น (3)
- 761-207 เคาฮีด (3)
- 761-209 อุศูลุลฟิฮย 1 (3)
- 2) แผนกำหนดการเรียนของนักศึกษาเอกกรศาสนาอิสลาม
- 2.1) ภาคการศึกษาแรก ในชั้นปีที่ 1
- 261-101 การศึกษาเบื้องต้น (2)
- 411-101 ลักษณะสำคัญของการใช้ภาษาไทย (2)
- 411-102 การใช้ภาษาไทย (2)
- 417-101 ภาษาอังกฤษ 1 (3)
- 421-101 การใช้ห้องสมุดและทักษะการเรียน (3)
- 425-101 อารยธรรม (3)
- 426-101 สังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม (2)
- 427-101 สังคมกับเศรษฐกิจ (2)
- 437-101 ปรัชญาเบื้องต้น (3)
- 761-101 อีสตามเบื้องต้น (3)
- 2.2) ภาคเรียนที่สอง ในชั้นปีที่ 1
- 264-101 การแนะแนวเบื้องต้น (2)
- 268-101 จิตวิทยาทั่วไป (3)
- 268-102 จิตวิทยาพัฒนาการ (2)
- 281-101 พลศึกษาทั่วไป (2)
- 411-108 พัฒนาการเขียน (2)
- 417-102 ภาษาอังกฤษ 2 (3)
- 429-102 กฎหมายการเมืองและการปกครอง (2)
- 761-102 ชีวิตประวัติศาสตร์ (3)

761-103 จริยธรรมอิสลาม	(2)
761-201 ภาษาอัลกุรอาน 1	(2)
2.3) ภาคเรียนที่หนึ่ง ในชั้นปีที่ 2	
261-203 การประถมศึกษา	(2)
261-204 การมัธยมศึกษา	(2)
411-202 ศิลปะและวัฒนธรรมไทย	(3)
721-110 คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน	(3)
761-104 ฟิสิกส์เบื้องต้น	(3)
761-202 ภาษาอัลกุรอาน 2	(2)
761-205 อัลกุรอานเบื้องต้น	(2)
761-206 หะดีษเบื้องต้น	(3)
762-211 ประวัติศาสตร์อิสลาม 1	(3)
762-212 การศึกษาอิสลาม	(2)

จากแผนกำหนดการเรียนดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การเรียนในชั้นปีที่ 1 ของนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษาจะเน้นการเรียนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งเป็นรายวิชาในกลุ่มภาษากลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ กลุ่มวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ และกลุ่มทักษะการเรียน และนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามส่วนใหญ่จะเรียนอ่อนในกลุ่มวิชาเหล่านี้ อาจส่งผลให้ผลการเรียนของนักศึกษาบางส่วนในชั้นปีที่ 1 อยู่ในระดับต่ำไปด้วย แต่การเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ในชั้นปีที่ 2 นั้นจะเน้นการเรียนในหมวดวิชาเอกมากขึ้น ซึ่งเนื้อหาวิชาส่วนใหญ่เป็นภาษาอาหรับ อีกทั้งตำราที่ใช้ในการประกอบการเรียนก็มีแต่ตำราที่เป็นภาษาอาหรับ และภาษามลายู สำหรับตำราที่เป็นภาษาไทยมีน้อยมาก ดังนั้นการเรียนในภาคการศึกษานี้ อาจส่งผลให้ผลการเรียนของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงขึ้นด้วย

จากเอกสารที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบในหลาย ๆ ด้าน ฉะนั้นการที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจะดีหรือไม่ดีนั้น น่าจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านั้น กล่าวคือ องค์ประกอบเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั่นเอง แต่สำหรับในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาว่ามีองค์ประกอบใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาวิทยาลัยอิสลามศึกษา ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่มาจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีคุณภาพการศึกษาค่อนข้างต่ำ มีข้อจำกัดในการใช้ภาษา และมีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการศาสนาสูงแต่วิชาการสามัญต่ำ (มหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์, 2529 : 251) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอยู่ในระดับที่ควรปรับปรุงเกือบทุกรายวิชา (สำนักงานเขตการศึกษา 2, 2534 : 104-108) และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเกือบทุกโรงก็ยังมีประสบปัญหาทางด้านงบประมาณ การบริหาร การจัดการเรียนการสอน ขาดแคลนครูสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูสามัญ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของคณิต ไข่มุกด์ และคณะ (2525 : บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามความสำคัญ ดังนี้ งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน ห้องเรียนไม่เพียงพอ และครูสอนวิชาศาสนาและวิชาสามัญไม่เพียงพอ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นอุปสรรคที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งสิ้น และที่สำคัญผลการวิจัยจะสอดคล้องกับทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นหรือไม่